

"Ala-arvoista ja mitätöntäkin tavaraa, eikä julkaisemista ansaitse"

kokoelma: Laulusävelmät II sivu: 1074 nimi: -
yleislaji: - muistiinpanija: E. Sivori
pitäjä: Ristiina
 midi

sanat: Ei missään oo niin lysti olla, Kuin Mikkelin pillinkissä; Peli vinkuu ja tytöt sinkuu Täydessä tellinkissä.

Aikansa hittikappale vuodelta 1888 kertoo Mikkelin maankuulusta P.C. Billingin omistamasta ravintolasta. Suomen Kansan Sävelmiä -teossarja on digitoituna osoitteessa <http://esavelmat.jyu.fi/>

Suomalaisesta kansanmusiikista puhuttaessa ensimmäisenä tulee mieleen kaustislainen pelimannimusiikki, kalevalainen laulu ja Värttinä. Missä on Etelä-Savo ja Mikkelin seutu? Emme ole missään määrin tunnettu kansanmusiikkipitäjä - ovatko esi-isämme ja äitimme olleet umpiepämusikaalista väkeä?

Musiikkia täällä on harrastettu maailman sivu, mutta syyt siihen miksi sitä on jäänyt suhteellisen vähän talteen jälkipolville, löytyvät 1800-luvun lopulta, jolloin suurin osa suomalaisesta perinnesävelmusiikista on kerätty ja tallennettu. Keräystä organisoivat pääosin Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (SKS, perustettu 1831), jonka stipendiaatteina Mikkelin seudulla keräämisessä kunnostautuivat mm. urkuri E. Sivori ja myöhemmin arvostettu musiikkitieteen professori Ilmari Krohn.

Kansansävelmien keräämisen taustalla olivat sekä kansallisuusaate että taiteellinen periaate, joiden mukaan kerättävien sävelmien tuli olla "alkuperäisiä ja kauniita". Keräyksillä etsittiin ja rakennettiin ajan hengen mukaan "aitoa suomalaisuutta". Tulokset jäivät näin melko niukoiksi, ja osa keräelmistä jopa hävitettiin, koska niitä ei katsottu julkaisemisen arvoiseksi "muukalaisen alkuperänsä" tai "mitättömyytensä" takia. Tämä ajattelu selittää Mikkelin seudun vähäisen kansanmusiikin tunnettuuden. Esimerkiksi Savo-Karjalaisen Osakunnan kokoelman suurin osa, jossa Mikkelin seudun musiikkiakin oli, hävitettiin arvottomana. 1886 SKS asetti erityisen sävelkomitean seulomaan julkaistavaksi sopivat sävelet. Komitean punakynä ulottui esim. Ilmari Krohnin toimittamaan valtavaan n. 9000 kansansävelmää sisältävään Suomen Kansan Sävelmiä -teossarjaan, josta kaikki polkat ja masurkat sensuroitiin "ala-arvosina". Arkistojen kätköissä saattaa olla alueemme musiikkia enemmänkin, mutta julkaisuksi asti se ei ole päässyt.

Miksi kansanmusiikkimme ei kelvannut? Keruuajankohtana meillä ei esiintynyt enää kalevalaista laulua, jonka katsottiin edustavan kaikista ylevintä suomalaisuutta. Toisaalta sijaintimme kahden voimakkaan musiikkitradition, länsisuomalaisen rekilauluperinteen ja karjalaisen moniäänisyyden välissä suhteellisen syrjässä aiheutti eräänlaisen väliinputoajan osan. Kuten muutkin vaikutukset, myös musiikilliset saapuivat tänne myöhään. Kun länsisuomalaiset lurittelivat viuluillaan ja klarineteillaan kiperiä polskia, soiteltiin Mikkelin metsissä vielä jouhikkoja ja paimentorvia. Toisaalta meillä oli elävä hengellisten sekä piiri- ja leikkilaulujen perinne, joista jälkimmäistä säveltäjä ja professori Ahti Sonninen luonnehtii "raikkaaksi ja runsaan huumorin kyllästäväksi". Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tekstit ovat olleet paikoin rivojakin. Musiikkimme vanhanaikaisine soittimineen ja joskus sopimattomine sanoituksineen ei siis ollut ajassaan kovin mediaseksikästä.

Musiikkia sinällään meiltä ei siis ole puuttunut, ja käyttäjilleen se on ollut tärkeää. Se, mitä kokoelmiin päätyy ja säilyy kulttuuriperintönä, onkin aina arvolähtöisen valinnan tulos. Valinnat heijastavat aikansa henkeä, ja kertovat omaa kieltään yhteiskuntamme kulloisistakin asenteista.

Mitä me valitsemme jätettäväksi jälkipolville?

Leena Hangasmaa

Julkaistu [Kulttuuriperintöblogissa](#) 14.11.2011